

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

Openbaring 15:3, 4

„En zij zingen het lied van Mozes, de knecht Gods, en het lied van het Lam”.

A. Van Mozes tot het Lam

Zijn de Psalmen niet echt Oud-Testamentisch?

Dit verwijt heeft de Christelijke kerk steeds weer te horen gekregen. Zij kan het toch niet meer doen met deze liederen, die zo duidelijk de tijd van hun ontstaan weerspiegelen?

Trouwens: de grote heilsfeiten worden daarin niet genoemd.

Wat zou je dan met de Kerst, met Pasen en Pinksteren moeten zingen?

Hierachter ligt de verkeerde gedachte, dat de Psalmen echt behoren tot de tijd van het Oude Testament en dat daarmee hun betekenis ten einde is.

Je kunt ze dan maar het beste opbergen in het archief.

Nu zal dat over het algemeen niet zo'n vaart lopen.

Heel het Psalmboek zal niet in één keer overboord gegooid worden. Maar er is toch een verschuiving aan de gang.

De Psalmen worden teruggedrongen, ten bate van het „vrije” lied. Nu wil ik mij niet mengen in heel de discussie over deze zaak. Het gaat er alleen om te laten zien, dat de Psalmen niet uitgediend hebben.

In het Nieuwe Testament worden ze weer opgenomen en vaak gebruikt. Vooral in het laatste Bijbelboek.

Een sprekend voorbeeld hiervan vinden we in Openbaring 15. Daar gaat het in eerster instantie over een Psalm, die niet in het Psalmboek voorkomt. Dat is wel meer het geval. Denk maar aan Habakuk 3.

Hier betreft het het lied van Mozes, zoals we dat vinden in Exodus 15.

Dat lied werd eens gezongen aan de oevers van de Schelfzee, nadat Israël veilig en ongedeerd

DOOR K. H. DE GROOT AMSTELVEEN

door het water heen was getrokken. Maar datzelfde water had de Farao en zijn leger bedolven. Toen kwam Gods activiteit wel heel duidelijk voor hen te staan. Dat bracht hen tot het loflied: wie is als Gij, onder de goden, HERE, wie is als Gij, heerlijk in heiligheid, vreselijk in roemrijke daden, wonderbaar in Uw doen? (Exodus 15:11). Dezelfde tonen weerklinken hier. Ook nu staan de zangers met opperste verbazing naar Gods daden doen te kijken. Ze roepen het uit: groot en wonderbaar zijn Uw werken! Het is niet letterlijk gelijk aan het lied van Mozes, maar het is wel op dezelfde toonhoogte gezet, op de hoogte van Gods daden.

Het kán ook niet gelijk zijn, want de geschiedenis van het heil is verder gegaan. Het is nu niet meer alleen het lied van Mozes, maar ook van het Lam. In Hem, in heel Zijn werk, is het vervuld!

B. De vervulde lofzang

Wat houdt die vervulling nu in?

Daarvoor moeten we even teruggaan naar Exodus 15.

Daar staat (in vers 7): Gij liet uw toorn gloed los, hij verteerde hen als stoppels.

Hier, in Openbaring 15, gaat het over de zeven laatste plagen, waarmee de gramschap Gods voleindigd is. Zijn toorn is daarmee vervuld. Maar dat staat niet los van Christus' werk! Dat is eerst tot voltooiing gekomen. Eén brede stroom van genade is naar de mensheid toegevoerd. Het Evangelie heeft z'n zegetocht over de wereld volbracht. In de loop der eeuwen zijn vele miljoenen tot geloof gekomen. Maar nog veel meer mensen hebben het Evangelie verworpen. Nu komt Gods toorn tot z'n volle ontlading. Dat vormt de achtergrond van dit lied. Zoals eens de gevolgen van Gods toorn zichtbaar voor Israëls ogen geweest waren: al de Egyptenaren, die in de Schelfzee omgekomen waren. Wat toen nog maar een begin geweest was, dat komt nu tot z'n voltooiing. Nu kunnen dan ook al Gods werken samengevat worden, in dit loflied, aan de glazen zee. Alle motieven, die in de Psalmen aangeslagen worden, gaan hier samenklanken, in een volkomen harmonie.

Het spreekt dan vanzelf, dat Gods daden in het middelpunt staan. Die zijn zó groot, dat ze bezongen moeten worden.

Nu niet door één man, die daar anderen toe aanspoort, maar door een machtig koor.

Allen verenigen zich tot deze lofzang, omdat er zó veel gebeurd is, dat lof verdient.

Heel de wereldsgeschiedenis komt in het licht te staan van Gods werk, hoe Hij alles geleid heeft naar het grote einddoel. Daar moest alles aan meewerken. Achter dit alles zien de zangers de Here, in al Zijn grootheid.

Inhoud

353 Ds K. H. de Groot,
Openbaring 15:3, 4

354 Drs H. Smit,
Omzien in verwondering!

355 Ds A. H. Algra,
, Pastorale Notities

356 T. Hoekstra,
Doe mij in de oogst geloven (ex libris)

357 D. W. L. Milo,
Lifter

358 S. Klos,
Zwolle-besluit: een compromis om voor te bidden (verslag L.V.)

359 Mr J. Meulink,
Boekbespreking

Ze roepen het uit: Here, God, Almachtige!

Ze staan versteld van Zijn majesteit, zoals die in Zijn daden zichtbaar geworden is.

Ze hebben in alle gebeurtenissen Gods rechtvaardigheid ontdekt, vooral in Zijn oordelen, die Hij over Zijn vijanden deed komen. Vaak zetten de mensen daar een vraagteken bij. Ze vinden het dan helemaal niet rechtvaardig, hoe het allemaal gaat. Maar achteraf zullen wij toch zien, hoe de Here in alles rechtvaardig te werk ging. Juist als Koning van de volkeren! Van een koning werd allereerst verwacht, dat hij recht zou doen (Psalm 72).

Al Gods werken moeten de mensen dan ook wel brengen tot vrees, tot diep ontzag en zo tot het verheerlijken van Zijn naam. Dat lijkt vreemd. Zullen ze zich niet eerder van de Here afkeren? Zullen ze Hem niet zien

als een strenge, onverbiddelijke God? Maar hier komt weer het motief van Gods heiligheid naar voren. Hij gaat wonderlijk te werk. Mensen kunnen er niet bij. Maar eens zullen zij het inzien, dat Gods werk toch rechtvaardig was. Het zal er tenslotte op uitlopen, dat alle volken zullen komen en Hem aanbidden.

Hoe moeten wij dit opvatten? Is dit een gedwongen zich neerbuigen voor de Here? Moeten ze wel, al willen ze het eigenlijk niet? In de Psalmen komt dit motief ook herhaaldelijk naar voren. Dan gaat het om Gods grootheid, die zó overweldigend is, dat de volken zich wel moeten buigen voor de Here.

Ook hier zal dat de bedoeling zijn.

Het ziet nog niet op de mensen, die zich uit alle volken zullen bekeren. Het is de vervulling van wat in de Psalmen zo'n grote rol speelt (zie o.a. Psalm 65-67 en 96-100).

Deze aanbidding door de volken zal vooral gebeuren, als zij Gods gerichten zien. Dan gaan ze door de knieën.

Ze kunnen niet anders dan deze machtige God alle eer toebrengen.

Dit loflied mag de gemeente van Christus nu al zingen.

Zij is, door Christus, nu al meer dan overwinnaar.

De Psalmen, waarin dit alles tot uiting gebracht wordt, hebben dan ook niet hun tijd gehad. Hun tijd komt nog, nl. de tijd van hun volledige vervulling.

Daarin zal dan ook delen dit lied van Mozes en van het Lam, van heel Gods machtige werk!

Omzien in verwondering!

Wie al de woorden van de HERE in eerbiedige ernst beschouwt en betracht, die zal eenmaal omzien in verwondering - zo werd het gezegd in ons vorige artikel. Nu gaan we op die uitdrukking nog wat door. We willen het accent een beetje verleggen. Wie in alle gebeurlijkheden, hoe donker ook, op de HERE blijft vertrouwen, die zal eenmaal mogen omzien in verwondering. Ook hier raken we weer de grote zaak van de regering Gods over alle dingen. We raken hier wat de Catechismus als „de voorzienigheid Gods” aanduidt in Zondag 10. Een grote zaak, die voor zo ontzettend velen ook een groot probleem geworden is. Waar is God, die ik verwachtte?

Een stralend bijbels voorbeeld

Omzien in verwondering - Wat komen we dat prachtig tegen in de geschiedenis van Jozef. Niet aan het begin, maar aan het einde. Natuurlijk, het gaat immers over het om-zien, over het terugzien langs de weg die je gegaan bent.

Ik denk aan Genesis 45:7: „Daarom heeft God mij voor u uitgezonden om u een voortbestaan te verzekeren op aarde, en om voor u een groot aantal geredden in het leven te behouden”. En in Genesis 50:20 komen we dat nog eens tegen: „Gij hebt wel kwaad tegen mij gedacht, maar God heeft dat ten goede gedacht, teneinde te doen, zoals heden het geval is: een groot volk in het leven te behouden”.

We zouden die geschiedenis van Jozef eigenlijk eens moeten lezen op twee manieren: Eerst gewoon van het begin af aan, zodat we eigenlijk gelijk met de bijbel oplopen; dan vanuit het einde, dat ons in diezelfde bijbel wordt vermeld, vanuit Genesis 45 en Genesis 50. Zo doet Psalm 105 het ook: „Toen Hij hongers-

DOOR H. SMIT BARENDRECHT

nood opriep over het land en alle staf des broods verbrak, zond Hij een man voor hen uit: Jozef werd als slaaf verkocht...” (16/17). Ziet u het wel? Eerst leest Psalm 105 de geschiedenis op die tweede manier, vanuit het einde („... zond Hij een man voor hen uit”) en daarna op de eerste manier, vanaf het begin, gewoon met de geschiedenisvertelling mee („Jozef werd als slaaf verkocht”). Dat werken we nu wat breder uit. Nog even dit: We zijn hier dus niet bezig met wat A. Janse een speculatief spreken noemt. De tweede manier van lezen wordt ons niet geboden vanaf een „hoger standpunt”, dat we zelf zijn gaan opzoeken. Neen, het wordt ons geboden door de geschiedenis, door de bijbel zelf!

Lezen vanaf het begin

In Genesis 37 lezen we over het overleg van de broers, van deze kinderen van het verbond. Wat moet er met Jozef gebeuren? In dat overleg is de HERE volledig buitengesloten. En dat geldt ook van de gerechtigheid die de HERE vraagt. Waar is de HERE, de God van de vaders? En die vraag komt des te sterker op ons af, als de kwalijke plannen inderdaad doorgang vinden en als Jozef op weg moet naar Egypte om als slaaf verkocht te worden. Wat moet Jozef gedacht hebben? De God van mijn vader, waar is Hij? Waar blijft Hij in deze nood? De HERE lijkt wel de grote Afwezige! Als Jozef in Potifar's huis komt lijkt het anders te worden. „En de HERE was met Jozef” - zo lezen we. Hij krijgt in het huis van Potifar een hoge vertrouwenspositie! Zie je, de HERE is er wel. Maar

dan? Dan maakt de zondige begeerte van Potifar's vrouw een einde aan alle voorspoed. Jozef's trouw brengt hem in de gevangenis! De HERE wordt hier genoemd. Maar het lijkt wel, of Hij zomaar de nederlaag lijdt tegen de zondige aanslagen. Eerst scheen Hij er niet te zijn. En dan schijnt Hij alleen maar de verliezer te zijn! Maar ook in de gevangenis wordt het een feit: De HERE was met hem! Ook daar klimt Jozef weer op. Hij wordt weer de vertrouwensman. De HERE geeft aan Jozef zelfs het inzicht dat nodig is om de dromen van de schenker en de bakker uit te leggen. Maar dan? Dan werpt de vergeetachtigheid van de schenker roet in het eten! Weer lijkt de HERE de grote verliezer te zijn! Wat is de weg van zijn heil gemakkelijk te verstoppert! - zo zouden we zeggen. De tegenstander heeft genoeg aan een overspelige vrouw en aan een vergeetachtige ambtenaar om het goede werk van God te verhinderen!

Maar dan komt het moment, dat Farao zelf droomt en over zijn dromen tobt. En dan slaagt zelfs de schenker er niet meer in geheugenloos te zijn. En zo komt het tot die duizelingwekkende verhoging van Jozef! God is met hem - zó kan hij het zeggen. Maar dat betekent nog niet, dat hij de zin van zijn leven heeft verstaan.

Dat komt pas, als in dagen van honger de broers voor hem verschijnen. Dan ontdekt Jozef de zin van alles: van die nare en grote omweg, van die schijnbare afwezigheid van de HERE, van die schijnbare verliesposten voor de HERE. Op een wonderlijke wijze komt zijn levensweg *samen te vallen* met de baan van Gods beloften. En Jozef mag in de vervulling van die beloften een zeer actieve rol spelen. Dan komt het moment waarop hij kan *om zien in verwondering*: „Daarom heeft God mij voor u uitgezonden om u een voortbestaan te verzekeren, en om voor u een groot aantal geredden in het leven te behouden”. Dan wordt de zin ontdekt van dat verschrikkelijke, dat Jozef als slaaf werd verkocht! Psalm 105 zegt het zo vreugdevol: God was daarin bezig. De HERE stuurde een man voor hen uit, die als kwartiermaker dienst zou doen in Egypte!

Lezen vanuit het einde

Bij dat lezen vanuit het einde moet de verwondering steeds maar toenemen. Wij hadden gedacht: Waar is de HERE? Op

Ter herinnering

Landelijke gebedssamenkomst

Het gebed wordt genoemd de 'adem van de gelovige', de 'hartslag van de Christelijke gemeente'. Bovendien nemen de noden en bijzondere uitdagingen in kerk en samenleving nog voortdurend toe. Dit is de reden waarom de Evangelische Alliantie de tijd meer dan rijp acht **maandelijks een landelijke gebedssamenkomst** te houden, samen met vertegenwoordigers van de 80 organisaties, die bij de Evangelische Alliantie zijn aangesloten.

Deze samenkomsten voor bezinning en gebed zal elke 3e vrijdag om 18.30 uur in de Bergkerk te Amersfoort worden gehouden (tot ongeveer 20.30 uur).

De Bergkerk (aan het einde van de Wilhelminalaan) is gemakkelijk vanaf het station in Amersfoort te bereiken: 5-10 minuten te voet in zuid-westelijke richting.

De Evangelische Alliantie nodigt iedere christen in Nederland **dringend** uit, deze oproep tot gezamenlijk gebed niet naast zich neer te leggen en deze samenkomsten, die voor ieder openstaan, te bezoeken. N.B. De Evangelische Alliantie tracht vroegere initiatieven op dit terrein te coördineren.

al die momenten van onrecht, van vernedering, van pijn! Maar Hij was er echt. Hij heeft in het verborgene geleid! Wij hadden gedacht: Als de HERE er dan is, waarom verliest Hij het dan? Waarom is Hij de mindere, als Potifar's vrouw haar zondige ogen op Jozef slaat? Waarom is Hij de mindere, als Jozef Hem nota bene trouw wil blijven? Waarom belooft Hij dat goede niet in zijn genade? En later met die schenker eigenlijk net eender! Maar lezend vanuit het einde zien wij het wonderlijke: de HERE is er altijd geweest. En die momenten van Gods schijnbare nederlaag hadden een plaats op de weg naar de uiteindelijke overwinning van het heil! Ja, ze hadden op die weg hun plaats en hun dienst. Dat zie je, als je leest vanuit het einde. Het heil van de HERE heeft overwonnen: in Jozef's leven. Maar ook en vooral: in Israëls leven. Want het gaat de HERE om de voortgang van zijn volk. En terwille van die voortgang heeft Jozef die wonderlijke weg, zo krom aan het begin, moeten afleggen! De HERE is er *toch* altijd geweest. En Hij heeft *toch* overwonnen, ook op die momenten van schijnbare nederlaag. Hij was er echt, toen alle mensen zeiden: „Waar is nu uw God?” Omzien in verwondering - Wat was dat voor Jozef een vreugdevolle bezigheid! En wat worden wij met hem en na hem daarmee getroost!

Jozef's God - Onze Vader in Christus

Is dat nu wel waar? Worden ook wij getroost door die oude geschiedenis? Jazeker! Want zo is de HERE, onze God, onze Vader in Christus. Leest u maar eens rustig *Hand. 2:23*. Daar hoor je van dat wonderlijke: Jezus Christus is ter dood gebracht door de handen van wetteloze mensen, nadat zijn eigen volk Hem had overgeleverd. Onrecht, nederlaag - zo zouden wij het zeggen. En we denken aan de troosteloze *verleden* tijd van de Emmausgangers: „Wij echter leefden in de hoop, dat Hij het was, die Israël verlossen zou (*Luc. 24:21*). Waar is God, die wij verwacht hebben? Maar door de opstanding is het inzicht gaan leven. Petrus spreekt van de raad en voorkennis van God. Het vreselijke paste op de weg van de vervulling van het heil. De HERE heeft overwonnen. Zo is onze God en Vader in Christus! Daarom kan die oude geschiedenis van Jozef ons vandaag troosten. Nu lopen we nog met de geschiedenis op, van het ene gebeuren naar het andere. En al die benauwde vragen komen boven: Waar is de HERE?

Waarom is de HERE de verliezer op zoveel fronten? Waarom brengt de gelovige trouw heden weer kinderen van God in de gevangenis? Jozef leert ons en Christus bevestigt ons met kracht, dat we eenmaal mogen omzien in verwondering: Hij was er toch steeds en Hij heeft overwonnen!

In artikel 13 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis staat het heel mooi: „Want Gods macht en goedheid zijn zo groot en onvoorstelbaar, dat Hij zijn werk zeer goed en rechtvaardig beschikt en doet, ook al handelen de duivelen en goddelozen onrechtvaardig”. Jozef laat ons dat zien. Jozef's geschiedenis leert ons dat geloven!

Dogma en geschiedenis

En zo komen we, dan toch toe aan Romeinen 8:28: „Wij weten nu, dat God alle dingen doet medewerken ten goede voor hen, die God liefhebben, die volgens zijn voornemen geroepen zijn”. In ons artikel over Johannes 11 hebben we gezegd, dat de vertroosters vaak zo moeilijk zijn, omdat ze aan het begin willen zeggen wat onder de zegen van de HERE aan het einde volgen kan. Romeinen 8:28 is zo'n geweldige en massieve vertroosting, dat de mensen dat niet zomaar verwerken kunnen. U

moet die geconcentreerde troost-medicijn oplossen in het water van de geschiedenis van Gods heil. Want in de geschiedenis wordt dat massieve geloofswoord *uitgelegd*. Uitgelegd, zoals een huismoeder een strak opgevouwen doek kan uitleggen op de tafel. De geschiedenis wordt een ruimte waarin we de waarheid zien. En het vertellen van die geschiedenis geeft ons de ruimte om die waarheid te verwerken! We hadden het er al over, dat we over de HERE vaak met *twee* woorden spreken. Zonder dat we de „resultante” kunnen aanwijzen. Nu kan ons blijken, dat we ook vaak twee maal moeten lezen: één maal met de geschiedenis mee, waarbij we *al* onze vragen tegenkomen; één maal vanuit het einde, dat de HERE deed volgen, waardoor we teruggebracht worden tot het vertrouwen: De God van Jozef, de God en Vader van onze Here Jezus Christus, Hij was er toch echt, Hij is er toch echt, Hij zal er echt zijn en Hij overwint! En na de zegen van dat twee-maal-lezen te hebben ontvangen, kunnen we dan komen tot dat stralende woord van Romeinen 8:28. En tot Zondag 10! De HERE gaf ons die gehele geschiedenis van zijn woorden en daden. Laten we die grote ruimte dan ook beter benutten. Laten we de geschiedenis ver-

Redactie

Ir. A. Biersteker
T. Hoekstra
Drs. H. de Jong
Drs. P. van Kampen
Mr. dr. J. Meulink
D. W. L. Milo
Ds. K. Muller
Ds. E. R. Postma

Adres van de Redactie:
Ds. K. Muller, Dovenetel 45,
8446 SH Heerenveen
Tel. 05130-20476

Kerknieuws / Uit breder kring
M. J. F. van der Wal
Brugakker 60-17
3704 RA Zeist
Tel. 03404-61525

tellen. Eén en ander maal. Daarin ontvangen we de *uit-leg* van troostwoorden, die zo zonder meer al te massief voor ons zouden zijn.

We leren hoopvol vooruit te zien naar dat om-zien in verwondering!

Uitverkiezing

Zondag de tiende van deze maand wilde ik kijken en luisteren naar de kathedrale basiliek in Den Bosch: ik had gelezen dat het orgel fraai gerestaureerd is en de oude klank terug heeft. Dat mislukte, want telkens als de organist begon te spelen, gingen de mensen zingen, zodat ik weinig van het orgel hoorde. Maar ik kwam zodoende wel onder het gehoor van het hoofd aan de orde der Karmelieten, waartoe Titus Brandsma behoorde. Men was bijeen om zijn zalig-verklaring te vieren. De spreker zei dat zijn eerste stelling wel moest zijn: Titus Brandsma was een Fries. Dit was belangrijk om mee te beginnen, vond hij, want iemand die geboren en getogen is in het land van de eindeloze weiden en de oneindige luchten daarboven, is voorbestemd om een man te worden van diepe bezinning en diepgaande studie. Dit dan, dacht ik erbij, in tegenstelling tot de Saksers, die in de kille en dikwijls klamme en altijd schemerachtige bossen wonen. Toch leek het me een klein beetje onzin wat die spreker zei: Abraham Kuyper was eens terug

Pastorale notities

DOOR
A. H. ALGRA
MAASSLUIS

in z'n geboorteplaats Maassluis en hij hield uiteraard een lange rede: in Maassluis had hij z'n wezen, z'n aanleg en inborst gekregen en vooral, z'n grote liefde tot de zee. Dr. P. Kasteel relativeert die opmerkingen, door te vermelden dat Schaepman het ook wel had over z'n passie voor de zee, terwijl deze een echte Tukker was; een Twentenaar. Er is wel eens geschreven over het verband tussen zee en geloof. Hoe komt het dat Urk, Katwijk en de Zuid-Hollandse en Zeeuwse eilanden zulk een apart geloof hebben. Is er verband tussen het water en de mystiek? Maar daar staat tegenover, dat de boeren op de Veluwe, die niet de zee bevoeren doch tussen hun kippen en eenden bleven, hetzelfde geloof hebben. In de geschiedenis zijn óók oorzaken aan te wijzen. In de huidige provincie Noord-

Brabant heb je duidelijk een grens. De Klundert is protestants, even zuidelijker is alles rooms. Het hing er van af, hoe ver Maurits en Frederik Hendrik doordrongen in dat gebied. Er is wel iets te verklaren, sociologisch en historisch. Maar voor die zondag dat ik t.v. keek, had ik een preek gemaakt over de Godsspraak van Maleachi, „Jakob heb Ik liefgehad, maar Esau heb Ik gehaat”; woorden waarachter Paulus, in Romeinen 9, een diep geheim ziet. Er is verkiezing, door God. Hij zendt goedertierenlijk verkondigers van de zeer blijde boodschap tot wie Hij wil en wanneer Hij wil. (Dordtse Leerregels I, 3). Als je over de helft van je dagen bent, krijg je er oog voor, hoe de Heer je leidde; hoe Hij je geboren deed worden in dat bepaalde gezin en in die stad of dat dorp, in die bepaalde kerkelijke gemeente; hoe Hij je een vrouw deed vinden en een gezin gaf en werk op die en die plaats, waar je weer mensen om je heen kreeg die je vormden en die je opvingen als dat nodig was. Niet door de omstandigheden en door het milieu ben je gemaakt, maar door God geschapen en door Hem gevormd.

EX LIBRIS

DOOR
T. HOEKSTRA
ZWOLLE

DE PLOEGER

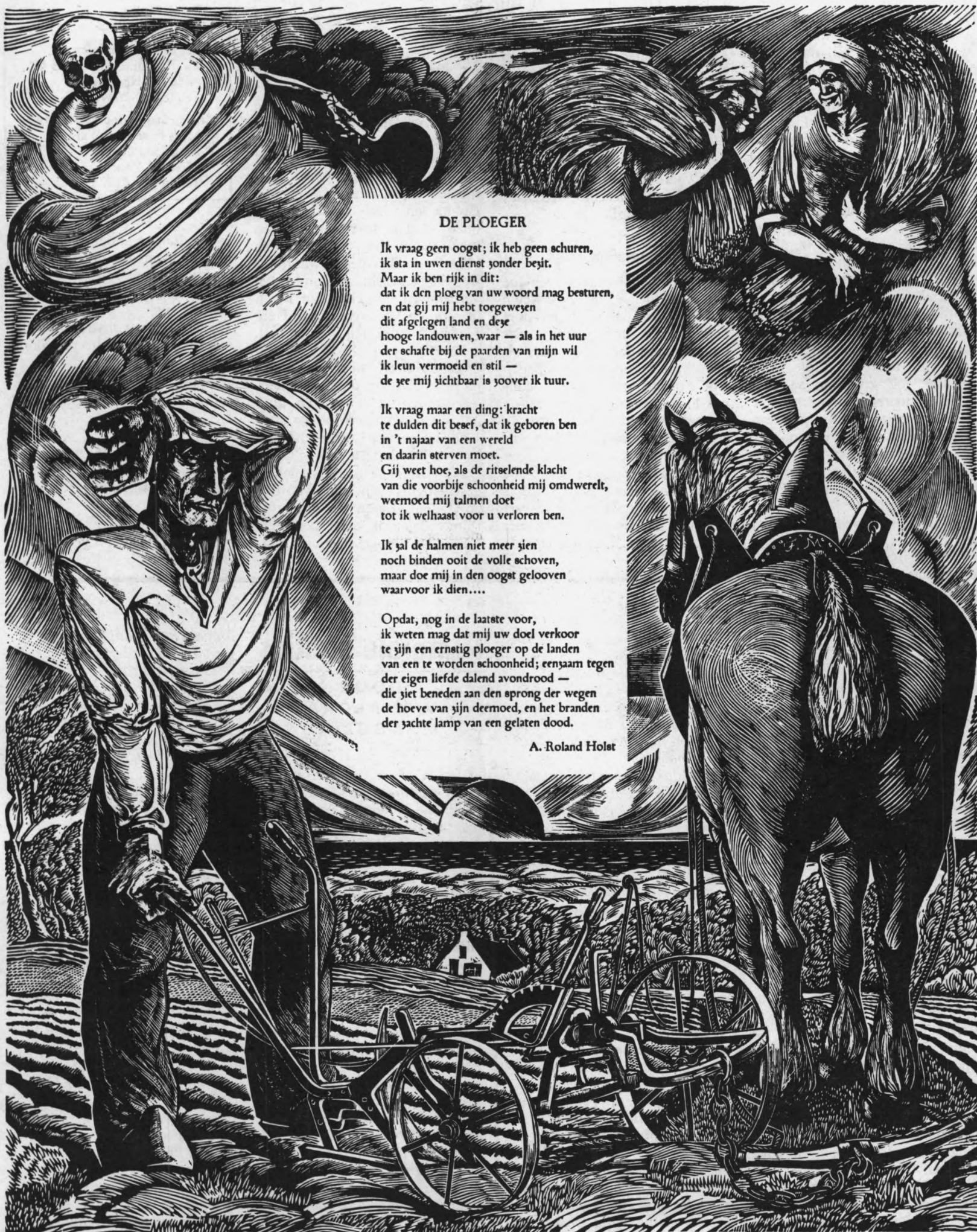
Ik vraag geen oogst; ik heb geen schuren,
ik sta in uwen dienst zonder besit.
Maar ik ben rijk in dit:
dat ik den ploeg van uw woord mag besturen,
en dat gij mij hebt toegewezen
dit afgelegen land en deze
hooge landouwen, waar — als in het uur
der schafte bij de paarden van mijn wil
ik leun vermoeid en stil —
de zee mij zichtbaar is zoover ik tuur.

Ik vraag maar een ding: kracht
te dulden dit besef, dat ik geboren ben
in 't najaar van een wereld
en daarin sterven moet.
Gij weet hoe, als de ritselende klacht
van die voorbijde schoonheid mij omdwerelt,
weemoed mij talmen doet
tot ik welhaast voor u verloren ben.

Ik zal de halmen niet meer sien
noch binden ooit de volle schoven,
maar doe mij in den oogst gelooven
waarvoor ik dien....

Opdat, nog in de laatste voor,
ik weten mag dat mij uw doel verloor
te zijn een ernstig ploeger op de landen
van een te worden schoonheid; eenzaam tegen
der eigen liefde dalend avondrood —
die ziet beneden aan den sprong der wegen
de hoeve van zijn deemoed, en het branden
der zachte lamp van een gelaten dood.

A. Roland Holst

Doe mij in de oogst geloven

„De elementen zullen door vuur vergaan, en de aarde en de werken daarop zullen gevonden worden” – zie 2 Petrus 3: 10.

Dominee Rietkerk heeft daarover bij ons gepreikt, hij heeft ons daarmee bemoedigd, perspectief geboden. Het vuur, zei hij, is niet allereerst beeld van vernietiging, maar van loutering, reiniging: het slechte zal verwijderd worden. Maar de aarde en de werken daarop zullen gevonden worden!

Hij verbond dat woord „gevonden” met de tekst uit de gelijkenis over de verloren zoon die ook „gevonden” was!

Ons werk hier op aarde is niet te vergeefs, niet zinloos, het heeft zijn nut.

Er schijnen mensen te zijn die zeggen: „Kom maar op met die atoom- en waterstofbommen, zet maar neer die kruisraketten, want de wereld zal immers tóch door vuur vergaan, maar dan komt óók de Here Jezus” Ze roepen als het ware om de vernietiging van de schepping om zo de Here te dwingen tot zijn terugkomst, niet op Zijn tijd maar op hùn tijd. Goddeloos gepraat!

Hebben wij als mensen niet de opdracht gekregen deze aarde te behéren? Ik denk wel eens dat het één van de grootste zonden van de mensheid is dat zij de aarde uitbuit; de gaven die erin verborgen liggen, worden verspild. De kostbare natuur wordt verknoeid, en naar het lijkt, op onherstelbare manier.

En soms springen we even onverantwoord om met het cultuurgoed dat onze voorouders ons hebben nagelaten.

In Zwolle is kortgeleden het „Gouverneurshuis” tegen de vlakte gegaan; daat zal straks wel een betonnen flatgebouw verrijzen.

Mogen wij ernaar verlangen dat het werk van onze handen maar verloren zal gaan?

Ik heb er in mijn hart altijd moeite mee gehad dat bij voorbeeld ook de schilderijen van Rembrandt allemaal vernietigd zouden worden. En zou God het werk van Zijn handen zelf allemaal willen vernietigen?

Dat zijn zo enkele gedachten die mij ertoe brachten u vandaag eens kennis te laten maken met een fraaie rijmprint.

Het gedicht, *De Ploeger*, is in 1917 geschreven door A. Roland Holst; de houtsnede is van Fokko Mees en de rijmprint is uitgegeven door de VAEVO, een vereniging die niet meer bestaat.

Ik nodig u uit de prent eens goed te bekijken en het gedicht eens rustig door te lezen.

De volgende keer hoop ik er dan iets over te zeggen.

Voor deze keer wens ik u veel genoeg met dit kunstwerk!

Lifter

Neemt u wel eens lifters mee in de auto? En zo ja, denkt u dat lifter een Engels woord is? Het een zowel als het ander schijnt onjuist te zijn. Beter kunt u geen lifters meenemen - zegt mijne geliefde - en lifter is in het Engels: hitch-hiker. Dat is gans andere koffie, nietwaar?

DOOR
D. W. L. MILO
DALMALLY

Inderdaad, mijn wederhelft, die mijn zorgen deelt en mijn geluk vergroot, ontraadt me pertinent en categorisch lifters mee te nemen. Ze staan de hele zomer regelmatig langs de weg: studenten, vakantiereizigers en boeven. De eersten zijn niet gevaarlijk, de laatsten des te meer. Die pakken uw beetje zakgeld af, mishandelen u misschien en gaan er in elk geval met uw wagen vandoor; tenzij u ze te sterk of te slim af bent.

Maar het genoeg van een reisje met een student of een holidaymaker (zoals een vakantie-ganger hier heet) is toch een apart plezier, dat enig risico waard is. Daarbij wordt wel een beroep op uw beetje mensenkennis gedaan, maar tot dusver bleek dat voldoende te zijn. En wat kun je veel horen van een student: zijn motieven, zijn beroepskeuze, zijn visie op het mensenleven.

— * —

Stond me daar deze zomer een man langs de weg, in het dorpje Connel, bij Oban. Vrij slordig gekleed, een ongecompliceerde persoonlijkheid die me niet aantrok. Een plunjezak aan de voet en een vragende houding, meer niet. Pas toen ik langs hem heengleed zag ik zijn ogen en trapte de rem in. Voor ik terug kon gaan, was hij al aan de deur en vroeg correct: zou ik wel een eindje met u mee mogen rijden?

Een eindje dan, het was nog net 20 mijl of 32 km tot Dalmally. Maar daar was hij al gelukkig mee: hij hoefde pas morgen in Glasgow te zijn. En wat moest hij morgen doen in Glasgow? Een conferentie of zo, aan het eind van een zwerftocht door dit mooie land. Zo rustig als hij zijn plannen maakte, zo rustig sprak hij ook. Zeeën van tijd. En dat was nu net wat me in zijn ogen aantrok: de verten der zeeën, die hij moest hebben bevaren.

Inderdaad bleek hij zeeman te zijn geweest en hoe ik dat nu wist? Dat bleef mijn geheim, maar ú mag het weten: een zeeman heeft vaak van die blauwe, bodemloze kijkers. Waar hij zo al geweest was? Al de „zeven zeeën” had hij bevaren, en die moet u zelf maar eens in de atlas opzoeken. Ik citeerde voor

hem het lied van de Zeven Zeeën van mijn vriend Agnus MacIntyre, de gewezen bankier van Tobermory op het eiland Mull. Dat lied eindigt met:

*The great seas, they are seven
and I sailed them all in my day...
But there is no place
nearer heaven
than Tobermory Bay.*

(Voor wie het in het Nederlands wil lezen: er zijn zeven grote zeeën en ik heb ze in mijn leven alle bevaren; maar geen plaats ligt dichterbij de hemel dan de Baai van Tobermory.)

Hij kende het lied niet, maar het pakte hem. Daar hij veel op San Francisco had gevaren, vertelde ik hem dat ik een paar weken in California dacht te gaan doorbrengen, maar zuidelijker dan San Francisco. Niettemin, mocht ik in Frisco komen, zei hij, dan moest ik bepaald een adres bezoeken en zijn hartelijke groeten overbrengen. Hij haalde een kaartje uit zijn zak en schreef er zijn adres bij. Over mijn schouder waagde ik een snel oogje aan zijn drukwerk en las: „Calvary Lutheran Church”. Alstublieft - zijn vrienden aan de overkant waren christenen. Dat heb je er van, als je een wildvreemde lifter meeneemt!

U bent zelf een christen? vroeg ik verrast. - Ja, u ook misschien? - Jazeker! - Een hand werd uitgestoken. Een broederhand drukte de mijne, langs de kronkelende oevers van Loch Etive. Typisch verschijnsel in een post-christelijke wereld: dat je aangenaam verrast wordt als je een broeder-in-Christus langs de weg treft. Doet het u niet denken aan de tijd van het ondergrondse christendom in Rome? Toen herkende men elkaar met blijdschap door het geheime teken van de vis.

— * —

Houdt u van onze Heiland? vroeg ik hem ten overvloede. - Hij beheerst mijn leven, was

het antwoord, Hij heeft er van gemaakt wat het geworden is! - En bent u Lutheraan? - Och ja, lid van een Lutherse kerk, nu ergens in Sheffield; maar wat doet de denominatie er toe? De Heer is meer betrouwbaar dan zijn vertegenwoordigers op aarde. - Zo is het, moest ik erkennen. En ik vertelde hem van een bevriende oude organist, die als heiden uit de Rode Zaankant een functie in de Lutherse Kerk had gekregen: „en door die dode, corrupte kerk ben ik tot Christus gebracht”, had hij me eens toevertrouwd.

Het gesprek ging nu over Luther, de simpele boerenjongen die op zijn eentje de Bijbel vertaalde. Over Calvin, de begaafde advocaat en theoloog, die naties tot het christendom bracht. Van beiden hadden we het een en ander meegekregen. Hij kende werk van Edward Schillebeeckx, de ketter die correcties in de Roomse Kerk aanbracht. De naam van Karl Barth viel, en of ik diens werk kende? - Eigenlijk alleen de titels, moest ik erkennen; maar wat ik van KB heb

begrepen is: dat deze ons verlost heeft van het Lieberheiland-christenthum, van mensen die God in hun zak dachten te steken. - Inderdaad, was zijn reactie, „Barth heeft ons geleerd dat God de Gans Andere is. Daarmee gaf hij correcties zowel op Luther als op Calvin”.

Zo werden we het eens dat noch een Calvinist, noch een Lutheraan, noch een Barthiaan op zichzelf het koninkrijk der hemelen beërven - maar dat Christus ons dat schenkt, als we Hem geloven en liefhebben.

De reis liep op een eind, maar we konden nog net vaststellen, dat er een categorie kerkgangers bestaat, ook een categorie mensen die de Heiland liefhebben, en een derde categorie mensen die zowel het een als het ander doen. Toen waren we in Dalmally en stopten voor het hotel.

Hij haalde zijn reistas achter uit de auto (de boot, zeggen ze hier) en kwam toen aan de deur een hand geven. Hij zou verder de weg naar Glasgow wel vinden, zei hij, en met blijdschap, om-

dat we elkander ontmoet hadden. - God bless you, was mijn antwoord.

In mijn spiegelje zag ik nog even een hand omhoog gaan. Een broederhand, een kostelijk voorwerp in deze wereld.

— * —

Thuisgekomen en na de geschiedenis opgebiecht te hebben, las ik het drukwerkje dat hij me meegaf. „I love you”, stond er op, „Drie Grote Woorden”. Moeders zeggen die woorden, met een teer knuffeltje. Vaders zeggen het, soms op een wat andere manier. Grootouders zeggen het soms, tegelijk met een geschenk. Verliefde mensen zeggen het, met diepe gevoelens. Andere mensen zeggen het om vele redenen, goede en kwade. Maar vooral God zegt het, want Hij houdt werkelijk van ons en Zijn liefde is volmaakt”.

Neemt u ook wel eens lifters mee in de auto?

wandel van de regio. „We moeten ons niet laten afleiden. De zonde ligt in Zwolle en niet bij de regio. We hoeven alles niet zo breed uit te meten, want wie niet naar de Bijbel luistert, luistert nergens naar”. Daarmee doelde hij op eerdere oproepen van de regio aan de Zwollenaren om de eenheid in Christus te herstellen.

Irreëel

Moderamen-lid ds Van Leeuwen noemde het terugdraaien van de verzelfstandiging en de herroeping van de schorsingen „irreëel” en buiten de werkelijkheid”. Voorzitter ds Smit was dat met hem eens. „De hele affaire kenmerkt zich door machteloosheid; men kon niet anders meer. De kerkeraad heeft de broeders tot hun daad gedreven en de broeders hebben in feite hun eigen schorsingsbul gedicteerd. Net zoals de zaak een voorgeschiedenis had, zo moeten we Zwolle nu ook de kans geven met dit besluit geschiedenis te maken”. Het leek er even op, dat nog een robbertje moest worden uitgevochten over de schorsingen en de ambtsbevoegdheid van een kerkeraad en de individuele ambtsdragers, maar die punten verdwenen in korte tijd naar de achtergrond. „De LV is er niet voor om het kerkrecht uit te breiden als het om ambtsbevoegdheden gaat, tenzij de kerken haar dat vragen”, vond broeder M. A. van Helden en moderamen-lid broeder Brouwer verwees een eventuele discussie over de schorsingen fluks terug naar de regio.

Metaalmoeheid

Voordat de stemming er kwam, liet adviseur O. M. Mooiweer zijn licht nog over de zaak schijnen. „In het moderamenstuk wordt een scheuring zoals in Zwolle plaatshad gelegaliseerd. Als echter de grondslag niet is aangetast, dan mag men niet uiteengaan. Ik ben bang dat dit besluit mensen, bijvoorbeeld in de regio Enschede-Zwolle, in gewetensnood zal brengen. Kunnen wij niet besluiten geen besluit te nemen, omdat wij ons gewoon machteloos voelen? Mischien is het beter de mensen in Zwolle te vragen of zij als kerk nog wel één willen zijn of dat zij elkaar apart als kerken van Jezus Christus aanvaarden en nu nog niet te beslissen”. Dit laatste paste echter slecht in een vergadering, waarin voorzitter Smit had opgeroepen deze zaterdag te beslissen om „geestelijke metaalmoeheid” te voorkomen. Na stemming over enkele wijzigingen in het besluit, waarvan de belangrijkste nog wel was dat aan het eind de tekst Filippen-

Zwolle-besluit: een compromis om voor te bidden

Landelijke Vergadering 1985 te Enschede

Na vier vergaderingen en ruim vijftien uur beraadslagen kwam de Landelijke Vergadering in Enschede zaterdag dan toch met een besluit in de kwestie-Zwolle. Na de laatste stemming heerste er een gevoel van opluchting, maar van blijdschap was weinig te bespeuren. „We moeten dit stuk zijn werk laten doen en bidden”, kenschetste ds J. Bouma de stand van zaken scherp. Want wat het besluit ook biedt, het is zeker geen kant-en-klare bouwtekening voor de vorming van een herenigde gemeente in Zwolle. Eerder lijkt het een compromis tussen de gedachte van een verzoening op bijbelse grondslag en het verlangen één of meer schuldigen aan te wijzen in deze broedertwist.

„Veel uit dit stuk is aanvechtbaar en ik denk dat iedereen er zijn eigen verhaal uit gaat halen. Verzelfstandiging van een deel van de gemeente met een beroep op de verantwoordelijkheid van het ambt is niet mogelijk. Waar kom je terecht als je dat goedkeurt? Bovendien zijn de voorstellen te lang en moeten ze duidelijker”, vond ds Van der Kwast, die als enige tegen het besluit stemde, dat met 27 stemmen voor en zes onthoudingen vrij eenstemmig werd aangenomen.

DOOR
S. KLOS
APELDOORN

Valse kerk

Met dat andere voorstel doelde Van der Kwast op een stuk, dat broeder J. F. Arends min of meer verrassend inbracht. Hij kwam daarin tot vrijwel dezelfde slotsom als het moderamen, maar stelde nadrukkelijker vast

dat de Zwolse ambtsdragers met hun opstappen fout zaten. Volgens hem was niet aangetoond dat de kerkeraad van Zwolle voldeed aan het predikaat „valse kerk”, zoals dat in de Geloofsbelijdenis wordt gebruikt. „Op de vraag of ambtsdragers mogen opstappen en gemeentelieden mogen meenemen en of de regio die groep mocht erkennen als zusterkerk, zeggen regio en moderamen ja. Mijn antwoord is nee, al wil dat niet zeggen dat daarmee de schorsing van die broeders gerechtvaardigd was”, aldus Arends.

Hij pleitte voor een herroeping van de schorsingen van de ambtsdragers en ds Schelhaas en een terugkeer van de „dissidenten” in de kerkeraad.

Zonde in Zwolle

Het nodige tegengas bleef niet uit. Broeder F. Boven - die zich regelmatig ontpopt als „wijze man” van de vergadering - waarschuwde voor een lange beschouwing over de handel en

zen 2:1-5 werd toegevoegd, ging de vergadering vrijwel unaniem akkoord.

Hoewel enkele afgevaardigden daarna nog wel voelden voor het instellen van een commissie, die Zwolle - zonodig - de helpende hand moest toesteken, bleek dat niet gewenst. Zwolle zoekt zelf wel uit van wie het hulp wil hebben, was het oordeel.

Examens

Het staartje van de vergadering werd besteed aan het rapport over de kerkelijke examens. Aan de orde kwamen enkele wijzigingen in dit stuk, dat is bedoeld

om de examinering van toekomstige predikanten overal zo gelijk mogelijk te laten verlopen.

Vastgesteld werd, dat bij het toelatingsonderzoek geen afgevaardigden van een naburige regio aanwezig hoeven te zijn, dat voor de mensen met „singuliere gaven” artikel 5 van het Akkoord van Kerkelijk Samenleven geldt en dat geen apart gesprek met een kandidaat wordt gevoerd over zijn beweegredenen predikant te willen worden. Dat laatste zouden enkele broeders uit een regio moeten doen en inspireerde ds J. Horsman tot de uitspraak, dat hierin het gevaar

school van moord in de achterkamer”, oftewel een afwijzing van de kandidaat op basis van dingen die in een - moeilijk controleerbaar - persoonlijk gesprek ter tafel zijn gekomen. De volgende vergadering van de LV heeft 22 februari plaats.

Boekbespreking

Leven in onze handen.

Dr G. C. Scorer, met een introductie door prof. dr W. H. Velema.

Uitg. Buijten en Schipperheijn, Amsterdam.
Prijz f 19,50.

De schrijver van dit boek is een bekend Engelse medicus.

In zijn introductie merkt prof. Velema terecht op, dat dit boek de trekken vertoont van de typisch Engelse spiritualiteit: een diepe eerbied voor het leven dat door God geschapen is, voor de waarden die God daaraan verbonden heeft en voor de liefde die God van ons vraagt. De schrijver gaat niet slechts medisch te werk. — Uit zijn boek blijkt, dat hij ook een ruime kennis heeft van andere onderwerpen. —

Tal van actuele onderwerpen krijgen hier een behandeling. Zo wordt geschreven over bedreigde waarden in het menselijk leven, het huwelijk, conceptie en anticonceptie, bevolkingsbeheersing, abortus provocatus, euthanasie, leven en liefde.

Interessant is het hoofdstuk waar het huwelijk besproken wordt. Op eenvoudige, voor ieder begrijpelijke en evenwichtige wijze, gaat hij op allerlei problemen in. Hij opereert daar op voorzichtige wijze met de Schriftgegevens, daarbij houdt hij in het oog, dat de Bijbel ons geen biologische richtlijnen geeft.

Bijzonder actueel is zijn beschouwing, over euthanasie. Een beschouwing, waarbij hij vanuit de Schrift ons duidelijk laat zien, waarom we de (actieve) euthanasie moeten afwijzen.

Van grote betekenis is ook het laatste hoofdstuk „Leven en liefde”. Hierin laat de schrijver

Administratie

Administratie-adres:

Postbus 84,
3956 ZS Leersum
Tel. 03434-54288

Abonnementen:

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen: uitsluitend bij de administratie. Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 nov.

Abonnementsprijs:

(bij vooruitbetaling)
f 50,— per jaar of f 26,50 per half jaar.
Voor studenten f 40,— per jaar.
Buitenland f 70,— per jaar of f 95,— per luchtpost.
Gironummer 404945 t.n.v.
Geref. Persver. Opbouw,
Hoenderkopershoek 8,
3981 TE Bunnik.
Tel. 03405-61447.

Advertentieprijs:

40 ct. per mm.
familieberichten 35 ct p. mm.
Advertenties inzenden tot dinsdagmorgen 10.00 uur.

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”,
Nooitgedacht 3, 3701 AL Zeist.
Tel. 03404-22452.

*Jezus leeft en ik met Hem!
Dood, waar is uw schrik gebleven?
Hem behoort ik en zijn stem
roept ook mij straks tot het leven,
opdat ik zijn licht aanschouw,
dit is al waar ik op bouw.*

Lied 217 : 1.

Tot ons grote verdriet is plotseling van ons heengegaan mijn lieve trouwe man en onze lieve zorgzame vader, schoonvader en opa

ANTHONIE JAN BURGER

Hij werd 71 jaar.

M. A. Burger-Looye
Kinderen en Kleinkinderen

14 november 1985
Hongarenburg 56
2591 XS 's-Gravenhage

Het behaagde de Heere, na haar moedige strijd, uit ons midden weg te nemen onze zeer lieve zuster, schoondochter, schoonzuster en tante

GIJSBERTA JOHANNA BENNIK
(tante BEP)

sinds 30 september 1973 weduwe van Hermannus Frederik Thijs
op de leeftijd van 64 jaar

„Want wij zijn er zeker van dat het lijden van de tegenwoordige tijd niet opweegt tegen de heerlijkheid die over ons geopenbaard zal worden.”
Rom. 8 : 18

Arnhem: D. AMPTMEYER-BENNIK
J. AMPTMEYER
ELLY en BERTUS
ADA en RENÉ
ANS en JIP
WIM
en kinderen
Arnhem: J. H. BENNIK
Groningen: A. THIJS
Poortugaal: H. THIJS
G. THIJS-BERENDS
ABEL
BOUKJE
Haren (Gr.): S. THIJS
B. J. THIJS-VAN MARUM
PETER en WILMA
ELTJO
HERMAN

6827 BG Arnhem, 18 november 1985
Veerweg naar Westervoort 23

De overledene is opgebaard in het uitvaartcentrum van de Monuta Stichting, voorheen het Protestantsch Begraafnisfonds, Rietgrachtstraat 2, ingang Singelstraat, waar gelegenheid is tot afscheid nemen op donderdag 21 november a.s. van 19.00-19.30 uur.

De rouwdienst wordt gehouden op vrijdag 22 november a.s. om 13.15 uur in het kerkgebouw van de Ned. Gereformeerde Kerk, Weverstraat 15 te Arnhem, waarna aansluitend de teraardebestelling zal plaatshebben om 14.30 uur op de algemene begraafplaats Moscowa, Waterbergseweg 18 te Arnhem.

Na de teraardebestelling is er gelegenheid de familie te condoleren in de ontvangkamer van de begraafplaats voornoemd.
Vertrek vanaf de Veerweg naar Westervoort 23 om 12.30 uur.

zien, dat Gods liefde voor ons de garantie is voor de waarde van het leven. Hij eindigt het boek als volgt: „Wanneer de mens de liefde van de eeuwige God voor hemzelf aanneemt, wordt hij vrij om zijn eigen liefde te geven in dienst aan anderen. Hij vindt zijn eigen ziel en van dat moment af ziet hij alle menselijk leven als onder de soevereine hand van God.”.

Naar mijn opvatting kunnen wij van dit boek veel leren.

Ik bedoel niet, dat we elke opmerking van de schrijver moeten beamen.

Hij geeft ons echter in dit boek een betrouwbare gids. Hij doet dit op een zijn eigen wijze, waardoor dit boek ook plezierig te lezen is.

Hartelijk aanbevolen.

J. Meulink

Kerknieuws

Ned. Geref. Kerk van Marknesse en van Zwartsluis

De kerkeraden hebben een beroep uitgebracht op ds H. J. Zuidhof.

Ned. Geref. Kerk Urk

Het scribaat is met ingang van heden als volgt: T. Korf, wijk 2 nr. 45, 8321 ER Urk, tel. 05277-1219.

Wegens plaatsgebrek moest het slot van het artikel van dr L. van Klinken „De Godsbrigade op weg naar het ghetto” over blijven staan tot het volgende nummer.

**Ned. Geref. Kerk van Rijs-
wijk/'s-Gravenhage-zuid**

Het scribaat berust bij: de heer C. W. Krol, Damsigtstraat 73, 2272 XP Voorburg, telef. 070-863291.

**Ned. Geref. Kerk van Eind-
hoven**

Het adres van het secretariaat van de diaconie luidt thans: Diaconie NGK p.a. Bogardeind 147, 5664 ED Geldrop, telef. 040-857732.

**Ned. Geref. Kerk van
Zwartsluis**

Het scribaat berust thans bij: de heer J. van Raalte, Willem Egbertstraat 19, 8061 EA Hasselt, tel. 05209-2895.

**Secretariaat Theologische
Studentenbegeleiding**

Het secretariaat wordt thans waargenomen door: Mark Janssens. Elburgerweg 40-6, 7345 EL Wenum Wiesel.

Preekconsent

In de vergadering van de Ned. Geref. Kerken in de regio Amsterdam-Haarlem van 15 november 1985 is preekconsent verleend aan br. J. M. Groot, theol. kandidaat, Sinjeur Semijnsstraat 10, 1183 LE Amstelveen, tel. 020-436523. Het preekconsent is met onmiddellijke ingang van kracht en geldt tot 1 januari 1987.

**Stichting Evangelische
Huisvesting Utrecht**

Deze maand viert de Stichting Evang. Huisvesting haar eerste lustrum; vijf jaar brug naar Utrecht. Ongeveer 60 jongeren vooral studenten, hebben in de afgelopen vijf jaar in het pand van de stichting onderdak gevonden. Daar kregen ze de tijd om een jaar lang te wennen aan het kamerbewonersbestaan en om met hulp van het gastgezin de

weg in Utrecht te leren kennen op allerlei terrein. In dat jaar vond iedereen, die dat wenste, een definitieve woonruimte. Ook daarbij kon de stichting regelmatig een handje helpen. De stichting stelt zich niet alleen ten doel om woonruimte te verschaffen in tijden van kamernood — die soms erg nijpend was — maar ook om een leefomgeving te creëren, die gezond en plezierig is, waar men zich

thuis voelt. De belangstelling van de jongeren was groot en neemt zeker niet af.

Op zondag 24 november houdt de stichting open huis in het pand aan de Boomstraat 2A bis (van 12.00 tot 18.00 uur) om één en ander op gepaste wijze te vieren

voor zomer en winter, ons

6 pers. APPARTEMENT

gelegen nabij de Olympische ski-piste in het Tiroler dorp Axams,

In het gebouw is o.a. aanwezig een zwembad, sauna en stube.

Telefoon 01862-2596.

★ Plaats uw familieberichten in dit blad! ★

Nieuw bij Buijten & Schipperheijn

Israël is Gods volk!

Is het volk der joden nog steeds het volk van God? Of is de kerk in de plaats van Israël gekomen? Mogen, of moeten we zelfs een massale bekering van het joodse volk tot Jezus Christus verwachten?

Uit de grote meningsverschillen en verhitte discussies lijkt de conclusie gerechtvaardigd dat de Bijbel hierover vaag is. Door zorgvuldige uitleg van betreffende bijbelgedeelten laat *Drs. J. A. van Delden* zien dat de Bijbel wel duidelijk is, maar dat de verschillende visies zijn terug te voeren op verschillende uitgangspunten, die evenzeer tot gelding komen in vragen en problemen rond bijbelbeschouwing en bijbeluitleg, kinderdoop, toekomstverwachting, en zo meer. 80 pagina's, f 14,90.

Wegwijzer in het veld van de catechese

Dit is het resultaat van het werk van de 'Beraadsgroep Catechese' in de Christelijke Gereformeerde Kerken, die zich intensief heeft beziggehouden met vier belangrijke sectoren in het kerkelijk onderwijs: het draagvlak van de catechese, de vorm van de catechese in de loop der tijden, het leerplan voor de catechese, de analyse van de catechisanten.

Het boek is niet in de eerste plaats geschreven voor vaktheologen, maar vooral voor alle gemeenteleden die belangstelling hebben voor de catechese en die vragen hebben omtrent catechisatiemateriaal, een werkplan voor de catechese, leergang, leervorm en leermethode van de catechese.

Redactie: *Dr. T. Brien* (docent catechetiek aan de Theologische Hogeschool).

88 pagina's, f 16,90.

Zicht op de Bijbel

In deze reeks verschijnen jaarlijks 2 of 3 eenvoudige, betrouwbare bijbelstudieboeken. Geen theologisch gespit, maar praktische, actuele uitleg van bijbelboeken en bespreking van belangrijke bijbelse thema's.

De boeken zijn laag geprijsd.

Wie intekent, krijgt elk nieuw deel automatisch toegestuurd, tegen nog lagere prijs. (Opzeggen kan overigens te allen tijde.)

Vraag een gratis prospectus bij de uitgever.

Zojuist verschenen delen in de reeks:

Dialogo rondom advent

Bespreking (vers-voor-vers) van Maleachi, door *Ds. K. H. de Groot*.

De weg naar de komst van Christus moet open blijven. Daarom doet de HERE door zijn bode een hartstochtelijk beroep op zijn volk om zich te bekeren. In een dialogische en vaak dichtelijk gekleurde stijl.

Wie Maleachi leest, raakt gefascineerd door de grote spanning tussen menselijke ontrouw en Goddelijke verbondstrouw. Een spanning die zich uitstrekt tot onze tijd en waarin voor ons de oproep klinkt om de tweede komst van Christus volhardend te verwachten. 101 pagina's, f 12,90.

Brief van Jakobus

Bespreking (vers-voor-vers) van deze brief door *Ds. C. P. Plooy*.

De joden-christenen in de verstrooiing, ten tijde van Jakobus, werden bedreigd door allerlei verzoeken en beproevingen op het vitale punt van de eenheid van het geloofsleven en van het gemeentelven. Daardoor konden breuken ontstaan die in de gemeente van Christus niet thuishoren.

Jakobus roept hen, in een bewogen 'preek', op om te volharden in een levend geloof, dat met-ter-daad uitkomt in een ongedeeld leven, voor de Heer en met elkaar. 96 pagina's, f 12,75.

De martelaren van Guanabara

„Eeuwige God, wij sterven heden voor Uw zaak, voor de zaak van Uw Zoon Jezus Christus, en voor de verdediging van Uw Heilig Woord en Uw Heilige leer. Gedenk Uw dienaren en sta hen bij. Het is toch immers Uw zaak, en noch de Satan, noch enige andere macht in de wereld kan ooit de overwinning behalen!”

Een plons werd gehoord en de tweede van de vier mannen, veroordeeld om te sterven voor hun geloof in Jezus Christus, verdween onder de golven. Weldra volgde de derde plons, die nog een stem tot zwijgen bracht die de liederen van het gereformeerde geloof gezongen had, ter plaatse waar nu Rio de Janeiro ligt.

Nu stond alleen André la Fon daar nog met zijn tegenstander en de gardsoldaten. Tot zijn verbazing werd hem een pardon aangeboden. Waarom trachtte die deftige gouverneur hem, een eenvoudige kleermaker, te sparen?

„Onderschrijft u de belijdenis, ieder artikel ervan?”

Kon hij het document waarvoor zijn vrienden gestorven waren verloochenen?

Dit is een fragment uit een uitermate boeiend verhaal, gebaseerd op de ware belevenissen van Franse Hugenoten, die reeds lang vóór het Edict van Nantes de vervolgingen in eigen land ontvlucht waren. Geschreven door *John Gillies*. 157 pagina's, f 19,90.

Al deze uitgaven zijn verkrijgbaar bij de boekhandel.

Inlichtingen en bestellingen, telefonisch of via een brief(kaart)je, ook bij de uitgever:

BUIJTEN & SCHIPPERHEIJN

VALKENBURGERSTRAAT 106 — 1011 NA AMSTERDAM — TELEFOON 020 - 23 66 12

Langs deze, voor mij onsympathieke weg, wil ik graag **IN CONTACT KOMEN MET EEN MAN**; ik ben een vrouw van 37 jaar met 3 kinderen. Brieven onder nr. 22-11 bureau van dit blad, Nootgedacht 3, 3701 AL Zeist.

DRUKWERK

Keuze uit meer dan

1000

geboorte-
huwelijks- en
gelegenheids-
kaarten

Bij geboorte en huwelijk ontvangt u een felicitatiepakket.

**DRUKKERIJ
„STEENBERGEN”**

Nootgedacht 3 - 3701 AL Zeist
03404-22452 (sinds 1901)